

Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek

Visonderzoek Kleine Reigersbeek (Meigem – Oost-Vlaanderen)

Wijze van citeren:

Boets P., Colpaert I., Poelman E. (2023). Visonderzoek Kleine Reigersbeek (Meigem – Oost-Vlaanderen). Onderzoek uitgevoerd in samenwerking met de dienst Milieu en Natuur van de provincie Oost-Vlaanderen. 8 p.

Contactgegevens:

Pieter Boets
Provinciaal centrum voor Milieuonderzoek
Godshuizenlaan 95, 9000 Gent
pieter.boets@oost-vlaanderen.be

Dankwoord

Graag willen we Michiel Puype (stagestudent VIVES Kortrijk) voor de hulp en ondersteuning tijdens het onderzoek, evenals voor het bezorgen van fotomateriaal.

Inhoud

1. Situering	4
2. Studiegebied.....	4
3. Methode.....	6
4. Resultaten en bespreking.....	6
5. Conclusie en aanbevelingen.....	8

1. Situering

Dinsdag 11 april 2023 stond een onderzoek van het visbestand in de Kleine Reigersbeek te Deinze op de planning naar aanleiding van recente afkoppelingswerken op deze beek ter hoogte van Meigem (Oost-Vlaanderen). Het doel van dit onderzoek was nagaan hoe het is gesteld met het visbestand in deze beek na deze zeer recente afkoppelingswerken (maart 2023) in het centrum van Meigem. Op basis van onze kennis werd deze beek nog niet eerder onderzocht qua visbestand. Bij het huidige visonderzoek werd er een inventarisatie uitgevoerd op verschillende locaties en daarnaast werd er gekeken of dat er geen vismigratieknelpunten of resterende lozings aanwezig waren. De resultaten van dit onderzoek kunnen als numeting gezien worden. Het is de bedoeling om dit onderzoek in 2025 nogmaals te herhalen om na te gaan of er evolutie in het visbestand is waar te nemen. De bevindingen van het huidige onderzoek kan je terugvinden in onderstaand rapport.

2. Studiegebied

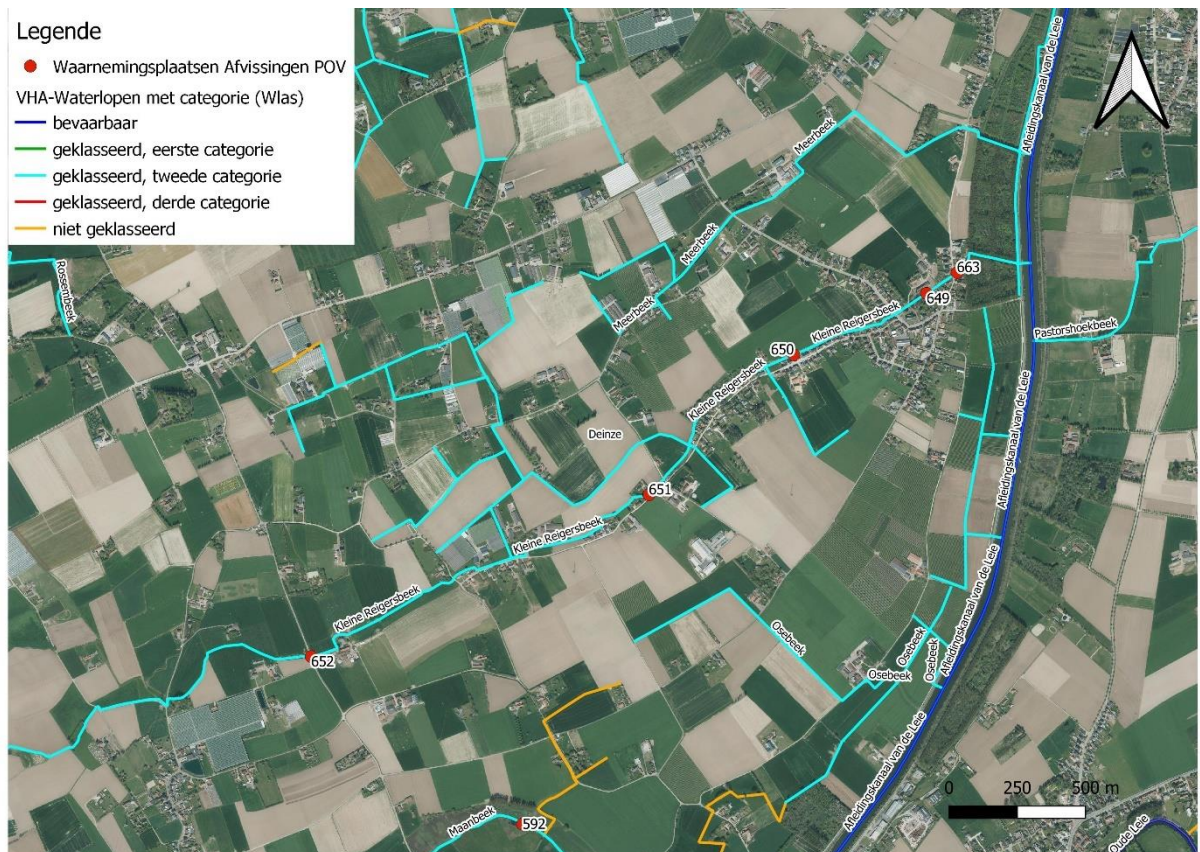
Het visstandsonderzoek werd uitgevoerd op 5 verschillende locaties (figuur 1). De eerste locatie (locatie 663) was gesitueerd op een 100-200 tal meter van de monding van de beek in het Afleidingskanaal van de Leie en werd gekenmerkt door vrij steile oevers, een ondiepe waterkolom met af en toe wat steenbestorting en weinig of geen waterplanten. Het tweede traject sloot daar bij aan (stroomopwaarts brug Lange Akkerstraat) en vertoonde hier en daar wat voorkomen van sterrekroos, verder werden er ook een lozingsbuizen van een aanpalend landbouwbedrijf waargenomen (figuur 2). Verder stroomopwaarts (locatie 650) werd de oever gekenmerkt door schanskorven maar was het water visueel helder en kwamen er ook verschillende oever- en waterplanten voor. De waterloop is grotendeels rechtgetrokken en kent nog zeer weinig begeleidende beekvegetatie. Op locatie 651 was er een aanzienlijke sliblaag maar kwam er hier en daar ook nog wat sterrekroos voor. De laatste onderzochte locatie (locatie 652) lag net stroomafwaarts een sterke verbreding en ondiepe zone van de waterloop en was grotendeels gelegen langsheen de oprit van een landbouwbedrijf. Ook hier werd er een lozingsbuis waargenomen.

Tabel 1: Informatie van de afgeviste locaties met aanduiding van de X en Y coördinaten (Lambert 72). Het gegeven locatienummer (ID) stemt overeen met dit in de visdatabank van de Provincie Oost-Vlaanderen.

Id	waterloop	locatie	beviste afstand (m)	Lambert X	Lambert Y
663	Kleine reigersbeek	stroomafwaarts brug Lange Akkerstraat	100	92052	190151
649	Kleine reigersbeek	stroomopwaarts brug Lange Akkerstraat	100	91941.34308	190076.5312
650	Kleine reigersbeek	Thv Pastoriestraat	100	91454.64497	189851.6439
651	Kleine reigersbeek	Stroomopwaarts Pijlestraat	100	90923.73417	189339.0156
652	Kleine reigersbeek	Stroomafwaarts Schave	100	89686.55195	188746.8888

Figuur 1: Foto van de Kleine reigersbeek: locatie 663 (links) en locatie 650 (rechts).

Figuur 2: Situering van de locaties uit de Provinciale visdatabank die afgevist werden tijdens het huidige onderzoek evenals de waterlopen binnen het gebied.

3. Methode

Het visstandsonderzoek werd al wadend uitgevoerd door gebruik te maken van elektrisch vissen (rugtoestel: LR 24 electrofisher, Smith-Root). Bij het elektrisch afvissen wordt via een stroomgroep of batterij en een gelijkrichter een spanningsveld in het water opgewekt tussen een positieve en negatieve pool, wat verdovend werkt op de vis. De negatieve pool of kathode bestaat uit een platte stroomgeleidende draad. Bij wadend vissen met het rugtoestel is de draad bevestigd aan het toestel en sleept deze achter diegene die het rugtoestel bedient in het water. De positieve pool (anode) bestaat uit een stroomgeleidende metalen ring voorzien van een net met geïsoleerde steel. Al stappend wordt met dit net in stroomopwaartse richting gevist. Er wordt een zo hoog mogelijke vangstefficiëntie nagestreefd door met tussenpozen de anode onder water te dompelen, waardoor de daar aanwezige vis tijdelijk verdoofd wordt. De verdoofde vis wordt direct uit het water geschept en verzameld in een emmer met water. Het ononderbroken onder stroom zetten van het gekozen beektraject zou meer vis verjagen door het wegvluchten uit de schrikzone. De gevangen vissen werden telkens gesorteerd en de aantallen, individuele lengte en gewicht werden bepaald per soort (behalve voor stekelbaars).

4. Resultaten en bespreking

Door recente vernieuwingen aan de brug op de Lange Akkerstraat ligt er een betonnen verhoging onder de brug, waardoor een vissoort als de blankvoorn moeilijkheden zal ondervinden om zich verder stroomopwaarts te verplaatsen of om te migreren binnen de beek. Dit is met andere woorden een vismigratieknelpunt (figuur 3) voor soorten die minder gewend zijn aan (snel)stromend water, maar ook in droge periodes wanneer de waterstand laag is kan dit voor een knelpunt in vismigratie zorgen. Het is aan te raden om dit knelpunt weg te werken met behulp van steenbestorting. Voor dit knelpunt werden er geen vissen gevangen (locatie 663). Achter het knelpunt werden driedoornige stekelbaarsjes (*Gasterosteus aculeatus*) en een paling (*Anguilla anguilla*) gevangen, waarbij de paling vermoedelijk vanuit het Afleidingskanaal van de Leie de beek is opgezwommen. Dit wil zeggen dat de buis die de beek en het kanaal connecteert, vispasseerbaar is. De paling die een 50-tal meter stroomopwaarts van het vismigratieknelpunt gevangen werd, heeft minder problemen met het passeren van het vastgestelde vismigratieknelpunt. Op het tweede traject (locatie 649) werden er twee lozingen vastgesteld. Eén van mest en gier en één van een witte substantie, waarschijnlijk het spoelwater van een melkinstallatie van de aanpalende landbouwer (figuur 3). Het water van de beek zag er op deze locatie helder en relatief proper uit vergeleken met een aantal maanden geleden voordat de afkoppelingswerken werden doorgevoerd (pers. obs. Iñaki Colpaert). Er werden wel nog visueel veel schimmels en algen waargenomen. Het herstel van de beek zal nog zeker enige tijd nodig hebben. Ook was er weinig structuur (bv holle oevers) terug te vinden in de beek en waren er praktisch geen waterplanten aanwezig op het onderzochte traject.

Figuur 3: Foto van het vismigratiekelpunt ter hoogte van de brug over de Lange Akkerstraat in Meigem (links, Iñaki Colpaert) en lozing van afvalwater (rechts, Michiel Puype).

Tabel 2: Overzicht van de gevangen soorten (van stroomafwaarts naar stroomopwaarts) evenals het totaal aantal en totaal gewicht uitgedrukt per 100m voor de verschillende onderzochte locaties.

id	soort	aantal (n)	gewicht (g)
663	geen vis	-	-
649	3-doornige stekelbaars	7	13
649	10-doornige stekelbaars	4	5.2
649	Paling	1	529
650	10-doornige stekelbaars	11	14.1
650	3-doornige stekelbaars	77	92
651	3-doornige stekelbaars	79	50.6
651	10-doornige stekelbaars	2	5.6
652	10-doornige stekelbaars	4	10

Op de derde onderzochte locatie (figuur 1, locatie 650) was meteen te zien dat de beek hier een ietwat ander karakter had. Er was een diepere waterkolom aanwezig. Ook was er minder schimmel/algenvorming te zien en waren er meer waterplanten waar te nemen (onder andere sterrekroos). Op deze locatie werden de meeste vissen gevangen (in aantallen). Hier ving we een groot aantal driedoornige stekelbaarsjes en ook enkele tiendoornige stekelbaarsjes (*Pungitius pungitius*). Naast de gevangen stekelbaarsjes zagen we (visuele observatie) er nog veel meer zwemmen die het net en elektrische veld wisten te ontwijken. Sommige van deze stekelbaarsjes hadden een soort witte blaasjes op hun lichaam. Ook hier werd er een achterwaartse huishoudelijke lozing geconstateerd, ondanks dat er riolering in de straat aanwezig is.

Op de locatie 651 werden zowel driedoornige als tiendoornige stekelbaarsjes gevangen. Ook hier kwamen we enkele visjes tegen met uiterlijke kenmerken van witte blaasjes op hun lichaam. De toestand en structuur van de beek op deze locatie is vergelijkbaar met die van de tweede locatie, hoewel er iets meer slib werd vastgesteld.

De laatste en meest stroomopwaarts onderzochte locatie lag aan een verbreding van de waterloop. Dit stuk was te diep om af te vissen met het rugtoestel. Daarom werd gekozen om het minder brede en ondiepere stuk te bevissen stroomopwaarts gelegen van de verbreding. Hier werd na een tiental meter duidelijk dat het stuk onbevisbaar was door de aanwezigheid van een zeer dikke sliblaag (1 meter). Vermoedelijk komen er hier weinig vissen voor doordat er tijdens droogte weinig waterkolom is en het slib/organisch materiaal ook veel zuurstof vraagt voor afbraak. Daarna werd het stukje beek tussen de haakse bocht bij de boerderij en de openbare weg afgevist (stroomafwaarts verbreding, figuur 2). Hier ving we enkel 4 tiendoornige stekelbaarzen. Tevens waren er hier weer veel schimmels/algen terug te vinden op de bodem van de beek en werd er ook een lozing (hoewel op dat moment niet actief) van vermoedelijk mest aangetroffen. Onder de brug was er een vismigratieknelpunt bij droogte. Het water is er te ondiep om gemakkelijk passeerbaar te zijn voor de vissen (vooral in de drogere periodes), alsook is er in het begin een klein verhoogje waar ze moeilijk over kunnen geraken.

Verder werden er ook verschillende kleinere inbreuken langsheen de waterloop vastgesteld zoals het gebruik van pesticiden en het dumpen van grasmaaisel op de oever. Meer info omtrent de regelgeving voor aanpalende eigenaars of gebruikers langsheen een waterloop kan je vinden op (<https://dms.oost-vlaanderen.be/download/3dbc496b-bf71-48f6-b379-6c26ac128580/wonen%20langs%20een%20waterloop%20-%20waar%20houd%20je%20als%20aanpalende%20eigenaar%20of%20gebruiker%20rekening%20mee.pdf>)

5. Conclusie en aanbevelingen

Op basis van dit onderzoek kunnen we besluiten dat het visbestand op de Kleine reigersbeek eerder beperkt is. Hoewel er recente afkoppelingswerken hebben plaatsgevonden in het centrum van Meigem werden er toch nog een aantal resterende lozingen vastgesteld. Er werd eveneens vrij dicht tegen de monding een vismigratieknelpunt vastgesteld als gevolg van de recent uitgevoerde wegenis- en brugdekwerken. Dit kan opgelost worden door steenbestorting uit te voeren. Vrije vismigratie vanuit het Afleidingskanaal is nu reeds mogelijk tot aan de Lange Akkerstraat. Vermoedelijk zullen door een verbetering van de waterkwaliteit en het wegwerken van de migratieknelpunten meer vissen de beek optrekken. Het verdient de aanbeveling om in de toekomst in te zetten op een verbetering van de structuur (nu veel verharde oevers en rechtgetrokken stukken) en eventueel een gedeeltelijke slibuiming van bepaalde delen van de waterloop. Beek begeleidend beplanting of het afschuinen van oevers kan eveneens een positief effect hebben op de Kleine reigersbeek. Tot slot valt het ook aan te bevelen om de rest van de waterloop na te gaan op aanwezigheid van resterende lozingen.